

DRIFT

tekst theo bakker
foto's Marjan Neeft

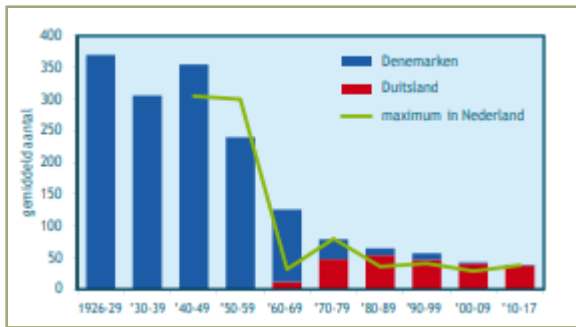
Brunsbüttel is een schattig stadje aan de monding van de Elbe. Slechts voor één ding hebben we ontzag. Hier, te Brunsbüttel, begint het kanaal dat de Noordzee met de Oostzee verbindt. Inderdaad das Nord-Ostsee-Kanal, ook wel Kielerkanal genoemd. Ooit luisterde het naar de naam Kaiser-Wilhelm-Kanal, maar dat kon op enig moment niet langer. Dat van die keizer is natuurlijk fantastisch. Dat ging zo: "Wir, Wilhelm, von Gottes Gnaden Deutscher Kaiser, König von Preußen, verordnen im Namen des Reichs, nach erfolgter Zustimmung des Bundesraths und des Reichstags, was folgt: Es wird ein für die Benutzung durch die deutsche Kriegsflotte geeigneter Seeschiff fahrtskanal von der Elbmündung über Rendsburg nach der Kieler Bucht unter der Voraussetzung hergestellt, daß Preußen zu den auf 156 000 000 Mark veranschlagten Gesamtkosten desselben den Betrag von 50 000 000 Mark im Voraus gewährt." (Auszug aus dem Reichsgesetzblatt vom 16 März 1886)

Vooraf dat begin is natuurlijk prachtig: "Wij Wilhelm, dankzij God's genade Duitse keizer, koning van Pruisen...". Waarom kennen we deze hoogdravende taal niet meer? Nu ja, er is nog wel wat van over, want in Nederland kan het zo gaan: "Wij" enz. "Koning der Nederlanden", enz. "Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Maar dat haalt allemaal niet bij de keizer, die we verder op onze tocht trouwens nog een keer tegenkomen. Dan passeren we een polder met de naam: "Kaiser Wilhelm Koog". Men weet hier zijn helden te eren.

We drinken koffie op een terras en laten alles goed op ons inwerken. Voor ons de majestueuze sluizen die de verbinding vormen met de Elbe, ook weer omgeven met van allerlei historie. Een onder Nederlandse vlag varende schip manoeuvreert zich kalmpjes de sluis in. We zijn trots. Maar lang genoeg getreuzeld. Lopen! En het wordt gelijk leuk. Waar aan de oostkant van Brunsbüttel petrochemische industrie flink haar best doet, is het aan de westkant direct landelijk. Duits landelijk dan met in het land achter de dijk eindeloos veel windmolens. En hoe dapper is de Duitser? Waar in de eerste kilometer voorbij ons vetrekpunt de waddenprut tot aan de dijk staat, stuiten we spoedig hierna op koene kwelderwerkers. Er is ruimte voor nieuw land en die kans laat men niet lopen. Palenrijen, wadsleden, takkenbossen, zelfs een trekker en mannen natuurlijk. Men wroeft in de prut en realiseert rijen van paalwerken. Spoedig ook zal er nieuw land zijn. Een prachtige kwelder. Wanneer gaat dat weer gebeuren voor de dijk bij Wierum?

Dan doemt het haventje van Neufeld op. Lekker toeristisch, al liggen er ook een paar garnalenkottertjes aan de kade. De camperplek is redelijk bezet. Een enkel café is al open en doet koffie. We worden vrolijk van dit haventje. Het pruttige geultje, dat nu bij laag water zo zichtbaar is. Een slobeend vliegt op. En wat is toch dat droge knorretje, of beter dat kuchje? Het zal toch niet bij die stern horen? Ha natuurlijk. Hier broeden nog lachsterns. We hebben weer een zeldzaamheidje te pakken, al gaat het niet goed met de lachstern in Noordwest Europa. Onder het kopje "Lachstern, het lachen is hem wel vergaan", vinden we te google onder andere dit grafiekje:

Lachstern: ontwikkeling van de Noordwest Europese populatie (broedparen) en maximum aantal exemplaren in Nederland op de slaapplaatsen. Aangevuld naar Vlek (2002, Limosa 75: 147-158).

Dat duidt op weinig goeds, al valt er wel een hoop te winnen.

Even buiten Neufeld stuiten we op het onderkomen van vogelwachters die de laatste kolonie lachsterns in heel Noordwest Europa bewaken en bestuderen. Aardige lui met wie we een praatje maken. Hun huis is minstens even romantisch als de vroegere vogelwachterskeet op Engelsmanplaat, al

staat er hier wel een auto voor de deur. We mogen even door hun telescoop turen en krijgen een folder. We staan bij de laatste zevenendertig nesten, alle voorzien van een goed afleesbaar bordje, van deze soort in Noordwest Europa. Midden vorige eeuw waren dat er nog zo'n 300. De voortplanting verloopt slecht. Te weinig voedsel? Lachsterns zoeken hun voedsel vooral op het land. Muizen en dergelijke, al lijken ze de laatste jaren ook de wolhandkrab als voedsel te hebben ontdekt. Of zijn het de grondpredatoren die hen dwars zitten? Men doet onderzoek.

Dan weer de dijk met schapen, eindeloos veel schapen. Ze houden het gras lekker kort, al is de intensiteit van de begrazing bij deze droogte wel heel hoog. (Wist ik, toen ik dit op 3 juni schreef, van de nog veel grotere droogte die zou volgen? Nee, niet natuurlijk. Wij zijn immers in algemene zin onwetend en van de toekomst weten we al helemaal niets.)

We komen te spreken over het landschap waar we nu al honderden kilometers lang doorheen trekken. Altijd maar weer die dijk aan je linkerhand. Soms is er een smal betonpad waarover het goed fietsen en dus ook gemakkelijk lopen is. Links de kwelder. Soms breed en weelderig begroeid. Soms afwezig, met dan slechts een pruttige vlakte. Is het eentonig of eenzijdig? Ja natuurlijk, maar soms is het dreigend, ontroerend ook in al haar kwetsbaarheid.

Na een paar uur wandelen, nemen we even pauze. Een veldleeuwerik zingt. Een waterig zonnetje komt tevoorschijn en warmt ons. Een kluut roept en zo direct gaan we een biertje drinken in Marne, de hoofdplaats van deze regio. Daartoe dienen we de Kaiser Wilhelm Koog te doorkruisen.

We volgen een kaarsrechte en goed onderhouden weg die ons rechtstreeks naar Marne voert. Koolvelden alom, met planten die snakken naar water. Een folder wil ons doen geloven dat we ons hier in het centrum van de Europese koolcultuur bevinden. Er worden jaarlijks 60 tot 80 miljoen kolen geteeld. Veel en veel meer dan wij te Broek op Langedijk en omgeving produceren. Hoogtepunt is een gele kool met een doorsnede van een meter, die - opgetrokken uit zuiver plastic - het centrum van een rotonde opfleurt. Marne is een braaf stadje, dat op deze zondag massaal aan het ijs eten is geslagen. De cafés zijn gesloten maar bij een Italiaanse ijssalon wil een charmante Sardijnse ons wel een biertje schenken.

Daarna terug naar de dijk en de kwelder die cultuurderig oogt met flinke afwateringssloten en begraasde percelen. Er middenin staat een volkomen eenzame en kale paal. Het blijkt een wetenschappelijk meetstation te zijn. "Amt für Land- und Wasserwirtschaft. Bewasserkundliche Meßstation." Uiteraard gevolgd door aanwijzingen en verbodsbepalingen: "Vorsicht. Bitte nicht

beschädigen!” Alsof die bonk ijzer te beschadigen zou zijn. Verderop stuiten we op een hoger gelegen, door gammel, versleten prikkeldraad en waarschuwborden omgeven terrein, een zogenaamd Spülfeld. Ongetwijfeld bestaat de ondergrond uit weinig fris materiaal. Uiteraard is het er levensgevaarlijk en verboden te betreden. Tja, wat zal hier ooit geloosd zijn? Brandnetels, distels en een enkele vlier gedijen er echter goed. We maken een klein rondje. Kieften hangen klagend boven onze hoofden. Scholeksters alarmeren fel en veldleeuweriken gaan jubelend de lucht in. Ver weg tureluurs en een enkele kiekendief.

Langzaam wordt de kwelder breder om uiteindelijk wel een kilometer de zee in te steken. Gedachten aan de Bosplaat dringen zich op. Alleen, hoe gevarieerd is het daar met prieltjes en geulen, met verspreide duintjes, met kort afgegrasde delen hier en wat ruigere stukken daar. Hier is het veel eenvormiger met een strak greppelpatroon en met duizenden schapen. Een enkel perceel toont wat Zee alsem. Maar dat is dan ook de grootste variatie. Wel veel vogels en vogelgeluiden. Meeuwen, kluten, kieviten, sterns en een enkele grutto. De boeren doen hier nuttig werk. Zij hebben de greppels uitgediept en de bagger op de kant gegooid. Deze is nu sterk ingedroogd en vormt een geweldige plek voor kluten en sterns. We tellen van elke soort vele tientallen exemplaren en dan ook nog dat prachtige roepen van de kluten. Zo, scharrelend langs de kwelder in dat mooie, lege landschap word ik overvallen door een sterk gevoel van vrijheid, van onoverwinnelijkheid bijna. Wreed word ik gestoord bij deze mijmering. Zwaar brommend trekken vier ouderwetse vliegtuigjes over. Ze wakkeren wel een ander gevoel aan, dat van weemoed en verlangen naar vroeger toen alles beter was. Later lezen we op reclameborden dat ze vermoedelijk op weg waren naar de vliegshow te Hungrige Wolf. Pardon, Hongerige Wolf? Dat ligt toch in Noordoost Groningen?

Dan zijn we te Friedrichskoog en naderen het einde van deze wandeldag. Ook hier weer zo'n petieterig getijdeshaventje. Mooi en nutteloos bijna. Drie bootjes liggen in de prut en wachten op hoogwater. De aanlegsteiger bestaat uit gammel paalwerk. Maar er is een geultje richting zee, de weg naar de verlossing daar verderop.

Er bevindt zich hier ook een Seehundaufzuchstation, waar vandaan dreigende geluiden tot ons komen. De lokale en wat overspannen Lenie 't Hart snauwt, via mooie ouderwetse luidsprekers, het verzamelde publiek toe. Het maakt meer de indruk van een instructie voor pas opgekomen dienstplichtig soldaten dan voorlichting over het wel en wee van de zeehondjes. Het publiek hoort het gelaten aan en ook de zeehonden protesteren niet.

Te Friedrichskoogspitze delen we de dijk met andere wandelaars, allen voorzien van een hond. Op de dijk zitbankjes met vuilnisemmers. De hele boel is hier volledig onder controle. Dat weten we zeker als we vlak bij het dorp de kwelder bedekt zien met strandkorven. Zo hoort het. Het dorp zelf is op deze late zondagavond uitgestorven. Wij vinden een plek voor onze tent op een wat malle camping, midden in het dorp. Het is de achtertuin van mevrouw Lotte Hinz, die naast haar moestuintje met aardappels nog een tiental kampeerplekken heeft vrij gehouden. We slapen er heerlijk.

